

ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Ριζάβας Ιωάννης¹, Ρωσσέτος Γουρνέλλης², Μισουρίδου Ευδοκία³, Ιστίκογλου Χρήστος⁴, Μπαλή Παναγιώτα⁵, Αβράμπου Σωτηρία⁶, Παππά Άννα⁷, Λαγουβάρδος Κώστας⁸, Δουζένης Αθανάσιος⁹

1. Νοσηλεύτης, MSc, PhD(c), Ψ.Ν.Α. «Δαφνί»
2. Καθηγητής Ψυχιατρικής ΕΚΠΑ, Β΄ Ψυχιατρική Κλινική, Π.Γ.Ν. «Αττικόν».
3. Αναπληρώτρια καθηγήτρια νοσηλευτικής ψυχικής υγείας και εξαρτήσεων, ΠΑΔΑ
4. Ψυχίατρος, PhD, MSc, Ψυχιατρικό Τμήμα, Γ.Ν. «Κωνσταντοπούλειο» Νέας Ιωνίας
5. Ψυχολόγος, MSc, PhD(c), Β΄ Ψυχιατρική Κλινική, Π.Γ.Ν. «Αττικόν»
6. Ειδικευόμενη Νοσηλεύτρια Ψυχικής Υγείας, Γ.Ν.Α. «Ο Ευαγγελισμός»
7. Ειδικευόμενη Νοσηλεύτρια Ψυχικής Υγείας, «Αιγινήτειο» Νοσοκομείο
8. Διευθυντής Ερευνών, Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών
9. Καθηγητής ψυχιατρικής ΕΚΠΑ, Β΄ Ψυχιατρική Κλινική Π.Γ.Ν. «Αττικόν»

Εισαγωγή

Η Υποχρεωτική Θεραπεία στην Κοινότητα (ΥΘΚ) αναφέρεται σε μια νομική παρέμβαση που έχει σχεδιαστεί για να ωφελήσει άτομα με Μείζονες Ψυχικές Διαταραχές (ΜΨΔ) και αποσκοπεί στη βελτίωση της συμμόρφωσης στη θεραπεία τους, καθώς χρειάζονται συνεχή ψυχιατρική φροντίδα και υποστήριξη για την πρόληψη της υποτροπής, της επανεισαγωγής σε νοσοκομείο, της έλλειψης στέγης ή του εγκλεισμού, αλλά δυσκολεύονται να συμμορφωθούν με τη θεραπεία τους στην κοινότητα.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των ηθικών ζητημάτων της εφαρμογής της υποχρεωτικής θεραπείας στην κοινότητα.

Λέξεις-κλειδιά

Ηθική, υποχρεωτική θεραπεία, κοινότητα.

Μεθοδολογία

Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Google Scholar, Pubmed, Sciencedirect, σε ιστοσελίδες και άρθρα της διεθνούς βιβλιογραφία, οι οποίες να αναφέρονται στην ηθική των ζητημάτων της εφαρμογής της ΥΘΚ.

Αποτελέσματα

Οι υποστηρικτές της εφαρμογής της ΥΘΚ, υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητη λόγω της στροφής προς την κοινοτική περίθαλψη των ατόμων με ΜΨΔ, είναι λιγότερο περιοριστική από την ακούσια νοσηλεία, αποφεύγεται η διαταραχή και η βλάβη που προκαλείται από την επανεισαγωγή στο νοσοκομείο, δίνει τη δυνατότητα να έχουν όσο το δυνατόν περισσότερη ελευθερία στην κοινότητα, ενώ ταυτοχρόνως λαμβάνουν την θεραπεία που χρειάζονται, σταθεροποιώντας τις ζωές ατόμων με ΜΨΔ. Επισημαίνουν ότι, λόγω του ρόλου της στην ενίσχυση της συμμόρφωσης με τη θεραπεία, μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή υποβοηθούμενης θεραπείας, η οποία είναι απαραίτητη για άτομα τα οποία δεν συμμορφώνονται με τα φαρμακευτικά τους σχήματα, επειδή συνήθως δεν έχουν επίγνωση της νοσηρότητάς τους εξαιτίας γνωστικών ελλειμμάτων. Αντιθέτως, όσοι εναντιώνονται ανησυχούν ότι η αρχική ιδέα έχει αντικατασταθεί από τον έλεγχο, τον περιορισμό και την απειλή, επηρεάζοντας τη θεραπευτική σχέση με την ανάπτυξη αισθημάτων δυσπιστίας και ελέγχου, με συνέπεια να απομακρύνονται τα άτομα από τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Θεωρούν ότι η ΥΘΚ μπορεί να μην βελτιώσει τη δημόσια ασφάλεια και πιθανόν να μην είναι περισσότερο αποτελεσματική από τις εθελοντικές υπηρεσίες, επισημαίνοντας ότι η εφαρμογή της δρα ως ανασταλτικός παράγοντας για την παροχή εθελοντικών υπηρεσιών.

Συμπεράσματα

Οι απόψεις που υπάρχουν για την εφαρμογή του μέτρου της ΥΘΚ δίστανται, με τις διαφοροποιήσεις να εστιάζονται κυρίως στην διασφάλιση των κατοχυρωμένων ανθρωπίνων και νόμιμων δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών, τα οποία η οργανωμένη πολιτεία καλείται να τα διασφαλίσει απαρέγκλιτα σε όλα τα στάδια της εφαρμογής του μέτρου.

Βιβλιογραφία

1. Swartz, M.S., Swanson, J.W., Wagner, H.R., Burns, B.J., Hiday, V.A., Borum, R. (1999). Can involuntary outpatient commitment reduce hospital recidivism?: findings from a randomized trial with severely mentally ill individuals. *American Journal of Psychiatry*, 156(12), 1968-1975.
2. Swartz, M.S., Swanson, J.W. (2004). Involuntary outpatient commitment, community treatment orders, and assisted outpatient treatment: what's in the data?. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 49(9), 585-591.
3. Kisely, S.R., Campbell, L.A., O'Reilly, R. (2017). Compulsory community and involuntary outpatient treatment for people with severe mental disorders. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 3(3):CD004408.
4. Pinfold, V., Bindman, J. (2001). Is compulsory community treatment ever justified?. *Psychiatric Bulletin*, 25(7), 268-270.
5. O'Reilly, R.L. (2001). Does involuntary out-patient treatment work?. *Psychiatric Bulletin*, 25(10), 371-374.
6. Torrey, E.F., Zdanowicz, M. (2001). Outpatient commitment: What, why, and for whom. *Psychiatric Services*, 52(3), 337-341.
7. Allen, M., Smith, V.F. (2001). Opening Pandora's box: The practical and legal dangers of involuntary outpatient commitment. *Psychiatric Services*, 52(3), 342-346.
8. Hegendörfer, G. (2007). Compulsory outpatient treatment and mental health care: aspects of the legal discussion from the European and Israeli perspective. *Psychiatrische Praxis*, 34, S227-32.